

МОЖЛИВОСТІ КУРСУ «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ» У ФОРМУВАННІ АКСІОЛОГІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ

*Мацейків Тетяна,
канд. пед. наук,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна*

Історичний досвід переконливо свідчить, що існування повноцінної демократичної держави неможливо без будівництва громадянського суспільства, що створює умови для життєвого самовизначення і самореалізації громадян, захисту їхніх прав і свобод.

Провідну роль у вихованні громадян української демократичної держави має відігравати система освіти. Саме сьогодні, в умовах економічних та суспільно-політичних перетворень необхідно засобами навчальних дисциплін формувати в учнів старших класів свідоме, конструктивно-критичне ставлення до суспільних процесів та явищ, які відбуваються, мотивацію та компетентність щодо майбутньої активної участі в громадському житті. Ці завдання, насамперед, покладаються на суспільствознавчу освіту, зокрема історичну. Тому одним із головних освітньо-виховних завдань шкільної історичної освіти стає формування громадянської компетентності учнів як комплексу відповідних якостей та рис особистості.

Формування аксіологічної складової громадянської компетентності передбачає сприйняття на емоційно-чутливому рівні та інтеріоризацію таких громадянських цінностей, ставлень, установок суспільства: а) загальнолюдських: доброта, чуйність, милосердя, совість, чесність, повага, правдивість, працелюбність, справедливість, гідність, терпимість до людей, повага і любов до своїх батьків, роду, бережливе ставлення до природи; б) демократичних (громадянського суспільства): відчуття власної гідності, шанування прав людини і свободи особистості як абсолютної цінності; повага до законів; визнання демократичних цінностей як головних, свобода, справедливість, рівність можливостей, здатність жити разом, повага до честі й людських прав, солідарність, захист довкілля, відданість миру; в) національних: обов'язок і відповідальність перед співвітчизниками,

Батьківщиною, державою; віри в духовні сили своєї нації, її майбутнє; любов до України та рідного краю, повага до її культури, традицій, історії.

Завдання суспільствознавчої освіти згідно Державного стандарту «полягає у створенні умов для свідомої орієнтації учнів у сучасному світі, суспільстві, формування у них відповідної активної соціальної та громадянської позиції, підвищення рівня духовної культури школярів, культури спілкування і діяльності, для сприяння їх соціалізації, активному включенню в соціально-політичне та економічне життя суспільства, свідомому вибору та підготовці до майбутньої професійної діяльності» [1]. Цю мету конкретизовано у завданнях галузі для старшої школи, які передбачають: виховання в учнів толерантного ставлення та поваги до інших народів, правової свідомості, економічного мислення; формування в учнів почуття власної гідності, відповідальності, особистого ставлення до подій та явищ суспільного життя, здатності мати власну активну життєву позицію, робити свідомий вибір, визначати особисті цілі, спрямовані на розвиток суспільства, держави, забезпечення власного добробуту, своєї родини; виховання в учнів рис патріота України, виховання активного, компетентного громадянина; створення умов для свідомої орієнтації в сучасному світі, суспільстві, формування в них активної соціальної та громадянської позиції; сприяння включенню школярів в соціально-політичне та економічне життя суспільства; підготовка учнів до майбутньої професійної діяльності [1].

Стандартом передбачений зміст історичної освіти і відповідні результати його засвоєння, що досягаються в курсі історії України в старших класах. Зокрема названі такі елементи навчального матеріалу: «Протистояння демократії і тоталітаризму. Українська революція початку ХХ століття. Здобуття Україною державної незалежності. Україна за тоталітарного режиму. Україна у Другій світовій війні. Втрати та героїзм українського народу в Другій світовій війні. Післявоєнна відбудова та розвиток України. Соціальний, політичний та економічний розвиток країн світу в другій половині ХХ та на початку ХХІ століть. Розвиток культури. Сучасність. Україна в умовах незалежності. Науково-технічний прогрес. Постіндустріальне суспільство. Зростання ролі освіти і знань. Цінності та якості,

притаманні громадяниніві демократичного суспільства. Україна та інтеграційні процеси в Європі, місце й перспективи України в глобалізованому світі» [1].

У діючих програмах з історії України (10-11 клас) цей зміст вивчається у наступних темах у 10 класах: 1. Україна в Першій світовій війні. 2. Початок Української революції. 3. Розгортання Української революції. Боротьба за відновлення державності; 4. Встановлення й утвердження комуністичного тоталітарного режиму в Україні. 5. Західноукраїнські землі в міжвоєнний період. 6. Україна в роки Другої світової війни; в 11-му класі: 1. Україна в перші повоєнні роки. 2. Україна в умовах десталінізації. 3. Україна в період загострення кризи радянської системи. 4. Відновлення незалежності України. 5. Становлення України як незалежної держави. 6. Творення нової України.

Таким чином, можна стверджувати, що курс історії України (10-11 класи) містить широкі можливості щодо формування громадянської компетентності учнів старшої школи та її емоційно-ціннісної складової зокрема.

Ключові слова: громадянська компетентність, історія України, старша школа.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти [Електронний ресурс]. - Режим доступу: [http://mon.gov.ua/content/Освіта/post-derzh-stan-\(1\).pdf](http://mon.gov.ua/content/Освіта/post-derzh-stan-(1).pdf).

ЗНАЧЕННЯ КРАЄЗНАВЧОГО МАТЕРІАЛУ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ РІДНОГО КРАЮ В ШКОЛІ (ПЕРЛИНА СУМЩИНИ - «МИХАЙЛІВСЬКА ЦІЛИНА»)

*Молибог Наталія,
Козелянська філія
Вільшанської ЗОШ I-III ступенів
Недригайлівського району,
с. Козельне, Україна*

Вивчення рідного краю — важливий елемент навчально-виховного процесу в загальноосвітніх навчальних закладах. Знання особливостей історії, природи та господарства рідного краю дає можливість ефективніше формувати знання та